СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXI. Число 265. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 13. падолиста, 1923. VOL. XXXI. No. 265. Jersey City, N. J., Tuesday, November 13, 1923. THREE CENTS

АМЕРИКА НЕ БУДЕ ВЖИВАТИ НАТИСКУ НА ФРАНЦІЮ

ВАШІНҐТОН, 10. падолиста. — Американські урядники заперечують чутки, що буцімто уряд Злучених Держав збирається робити на Францію натиск, щоби примусити її згодитися на американські умови щодо економічної межинародної конференції. Америка мала робити сі заходи в той спосіб, що мала жадати від Франції скорого сплачування воєнних довгів.

ВИЛСОН НАЗИВАЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ БЕЗЧЕСНОЮ ТА БОЯЗЛИВОЮ

ВАШІНҐТОН. 10. падолиста. — Калишній президент Вилсон виголосив з приводу Дня Завішення Оружа промову, в якій пятнував американську політику відрубности як вчинок безчесний та гідний страхополохів. Казав він, що Америка виграла війну, а відтак лишила держави світа на пропавше. Він сстро критикував Францію та Італію за те, що вони зробили з версайського договору свисток паперу.

Його промова була виголошена до радіо (бездротного телєфону) та слухали її міліони людий.

ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ПРИНЯТТЯ ҐЕН. ГАЛЄРА В БОСТОНІ

БОСТОН, 9. падолиста. — Перед міським мейором Герлі зявилася українська делеґація та предложила свої протести проти офіціяльного приняття містом польського ґенерала Галера.

Іменем делеґації промовляв наперед о. Пелехович, котрий протестував проти приняття Галера яко американський горожанин на тій основі, що ґенерал Галлер під покришкою оборони Польщі перед большевиками ломив самостійну українську державу миролюбивого українського народа. Бесідник представляв дикий спосіб боротьби Галерівської армії.

Після нього промовляла панна Ірина Пелеховичівна іменем місцевого жіночого сестрицтва, відтак Микола Давискиба, одітий в уніформ американського жовніра, з медалю на грудях, говорив про страшні жорстокости Галерчиків. Зі слів мейора видно було відразу, що він, запросивши раз Галера, не хоче відкликати свого запрошення.

Виступали опісля представники литовської та жидівської орґанізації. Від імени Поляків виступав місцевий ксьондз.

Остаточно мейор рішився не зміняти свого становища супроти Галера.

ЗА СВІТОВИМ СУДОМ

ВАШІНҐТОН, 10. падолиста. — Комісія для межинародної справедливости при Федеральній Раді Церков, що обєднує всі американські протестантські церкви, видала з приводу Дня Завішення Оружа заклик за приступленнем Злучених Держав до межинародного суду при Лізі Народів.

Того самого дня появилися подібні заклики зі сторони ріжних купецьких орґанізацій.

СТАН ІМІҐРАЦІЙНОЇ КВОТИ

ВАШІНҐТОН, 10. падолиста. — Після обчислень іміґраційних урядників, іміґраційна квота Бельґії та Швайцарії за сей рік уже вичерпані. Другі краї вже дуже близькі до вичерпання своїх іміґраційних квот, тоді як Польщі та Франції до сього ще дуже далеко.

ПРОЄКТ НОВИХ ПОДАТКІВ НА КОПАЛНІ ТВЕРДОГО ВУГЛЯ

ВАШІНҐТОН, 10. падолиста. — Федеральна вуглева комісія предложила президентови Кулиджови висліди своїх розслідів над добуваннем, торговлею та вживаннем вугля, та поробила в своїм звіті ряд предложень щодо вуглевої справи.

Межи инчим комісія радить завести таке оподаткованнє властителів копалень твердого вугля, щоби кожда копалня платила урядови тим більше податку, чим краще вона має положенне.

ЗА ЗМЕНЧЕННЄМ ПОДАТКІВ

ВАШІНҐТОН, 11. падолиста. — Секретар (міністер) скарбу Мелон заявив, що він внесе на найблизчій сесії конґресу проєкт зменчення податків о 323 міліони долярів. Зменчити малиби податки доходові від найвизчих приходів.

КЛЕНСЬКІ ПАРАДИ НЕ МАЛИ ДОСПІХУ

ФОРТ ВЕЙН, Індіяна, 10. падолиста. — Велика демонстрація Ку-Клакс-Клена, яка після замірів вранжерів мала показати силу сеї орґанізації та стягнути 100,000 Кленсменів, скінчилися тим, що в поході взяло участь всего 5,000 людий.

СУД НАД КЛЕНСЬКИМ УБИЙСТВОМ

АТЛЕНТА, Джорджія, 10. падолиста. — Стейтовий суд визначив день 12. грудня на речинець росправи проти Филипа Факса, одного з головних видавців кленських видавництв, котрий вбив адвоката Клена Коберна.

СЕНАТОР НАЗИВАЄ КЛЕН ЗРАДНИЦЬКОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ

БОСТОН, 11. падолиста. — Сенатор Андервуд виголосив тут промову, в котрій пятнував членів Ку-Клакс-Клена яко людий, що збираються знищити американську конституцію.

Він вважає роблення релігійних та расових ріжниць ударом для горожанських вольностий, загарантованих американською конституцією.

ОРҐАНІЗУЮТЬ ТОВАРИСТВО ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

ВАШІНҐТОН, 11. падолиста. — Уряд приняв інкорпорацію Національного Товариства Чуйности (Нешенел Виджиленс Асосієйшен), котре має ціли поборювати Ку-Клакс-Клен та того рода тайні орґанізації.

Межи основателями є цілий ряд визначних людий.

НЕБУВАЛИЙ ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

НЮ ЙОРК, 10. падолиста. — На військовім летничім поли коло Ґарден Сити, на Лонґ Айленд, погиб від невиданого досі случаю простий жовнір американської армії А. Расмусен. Належав до компанії 200 жовнірів, що мали удержувати за шнури військовий летничий бальон при його пробнім злеті. Коли командант відділу видав приказ пустити шнури, Расмусен був так захоплений летом бальона, що він забув пустити ркуи. В одну мить бальон підлетів в гору з жовніром, завислим на линві яких 15 стіп під бальоном. Офіцири в бальоні старалися накермувати бальон на землю, а заки мсе їм вдалося, жовнір не видержав: його руки пустили, як він був уже всего яких 50 стіп над землею, і він впав та забився на місци.

НАЙДОКЛАДНІЙШИЙ ГОДИННИК В АМЕРИЦІ.

Заряд Школи Кейза для Практичних Наук в Клівленді, Огайо, каже, що школа ся має найдокладнійший годинник на всему світі. Сей годдиник за три роки спізнився всего на 1 секунду. Годдиник так делікатний, що його треба держати в комнаті, в якій ані температура (теплота), ані натиск воздуха не зміняється.

ПРОГИБІЦІЙНІ АҐЕНТИ ЗНОВА ЗАХОПИЛИ БРОВАРІ.

Федеральні прогибіційні аґенти затопили в суботу в Филяделфії нових шість броварів. Зроблено се мимо сього, що Федеральний суд лишень пару днів тому заборонив федералбним прогибіційним аґентам конфіскувати броварі та броварні урядження.

ПОСОЛ ЛУЦКЕВИЧ ІДЕ НА УКРАЇНУ.

Посол Марко Луцкевич з Волині обїхав Німеччину, Австрію і Чехію, а тепер виїзджає на Велику Україну.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

—о—

Дня 8. падолиста сього року коло 5. години сполудня помер в Монсені, в сейті Пенсилвенії, член Українського Народного Союза Тимко Солян.

Як доносить пр. Григорий Лазар, секретар Відділу 338. У. Н. Союза, покійник працював при зелізничих машинах за брейкмана. Трагічного дня зголосився він до роботи коло години 2. мінут 50. В пять мінут пізнійше він уже був без ніг та без руки, невилічимо покалічений, ждав неминучої смерти. Причиною його смерти був випадок на зелізниці: машина вискочила зі шин та притискаючи Соляна до стовпа, обірвала йому обі ноги та одну руку. Серед страшних мук прожив він ще до 5. годи ни.

Бл. п. Тимко Солян походив зі села Середного, ліського повіту, в Галичині. До Українського Народного Союза вступив дня 30. падолиста 1912. року. Помираючи оставив жінку та 5 сиріт.

Земля Йому пером!

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО. ОБЕЗПЕЧІТЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ВРАЖІННЯ ОЧЕВИДЦЯ З ЗЕМЛЕТРУСУ В ЯПОНІЇ

Понайбільше вісти подавані часописами, про недавній землетрус у Японії не були безпосередні, і тому часто пересадні. "Прес Есошієйшен" подає вражіння очевидця землетрусу в Японії, майора Бреклея, анґлійського офіцира, приділеного до японської летунської служби. Підчас землетрусу був Бреклей в Токіо.

Саме розмовляв у своїм бюрі з кількома японськими офіцирами, кя почулися перші стрясення землі. Берклей з офіцирами вибіг на двір, де були безпечніщі. Відсіля могли бачити страшне знищення, заподіяне землетрусом. Виглядало то, начеб якийсь невидимий великан могучим пястуком порозкидав усі більші будинки, а менші, гарненькі мешкальні домики наче зникали в безодню. Пил із розвалених будинків збився в густу масу, місто зникло наче за стіною диму. Крізь цю стіну пробивалася час до часу полумінь, освічуючи все грізним світлом. Ми робили, що в наших силах, щоби помогти нашим найблищим, та небаром годі було й думати, ще трохи стратили ми притомність. Сотки, ба тисячі людей приголошених і вбитих лежало по вулицях, богато людей гнали вулицями наче горіючі смоло-окопи, й згоряли на наших очах на попіл. У цих що вратувалися з першого землетрусу, було лише одно бажання: втечи кудись за всяку ціну. Це бажання доводило людей до божевілля.

І для нас положення робилося невиносиме. Тому ми рішилися тікати в напрямі Йокогами. Бо ми й недогадувалися, які спустошення заподіяв там землетрус. Коли ми, а з нами сотки инших людей, були на дорозі до Йокогами, вибухли нафтові збірники, яких там богато. Ми кілька разів мусіли завертати назад із дороги, щоби не захопила нас горіюча нафта, що текла проти нас із горбів. Йокогаму навістило трясення ще тяжше ніж Токіо. Одначе поміч була тут лініше зорганізована. Жертви катастрофи могли ратуватися на кораблі. Кораблі "Емпрес оф Австарлія" й "Пенджоля" переповнені втікачами всіх рас. Шестого дня нашого побуту в Йокогамі, прибули перші кораблі з харчами. Японське населення піддалося долі з подиву гідним спокоєм.

ЛЯХИ 17 РАЗІВ ЗАБОРОНЯЮТЬ ОДНУ БІЛОРУСЬКУ ГАЗЕТУ.

З Вильни повідомляють, що ляцькі окупанти заборонили там 17 разів білоруську газету „Наш Сцяг''.

Видно, що міліони ляцьких марок завернули їм голови і вони тепер до усього беруться з великими числами.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ

Найбільшої й найсолиднійшої своерідної безпартійної, асекураційно-запомогової організації

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

В ЖОВТНИ, ПАДОЛИСТІ і ГРУДНИ

ПРИЙМАЄСЯ

БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ

СТАРШИХ І ДІТЕЙ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

ОБЕЗПЕЧУЄ

на случай смерти, каліцтва або невилічимої слабости.

Не опускайте нагоди. Не опускайте нагоди.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК ВЕРНУВСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ. — АЛІЯНТИ НЕ РІШЕНІ, ЩО З НИМ ЗРОБИТИ

ГАНОВЕР, Німеччина, 11. падолиста. — Вчера рано приїхав сюди автомобілем із свого вигнання на острові Вірінґен, в Голяндії, бувший німецький престолонаслідник Фрідріх Вільгельм Гогенцоллерн.

Коли він сюди приїхав, заявив звітникам газет, котрі його окружили, таке:

— Я не уділяв і не уділю нікому жадної розмови. Скажіть лище, що я вельми радий, що вернувся до рідного краю, де я жити-му яко приватний горожанин на своїй фармі в Ельс у Шлеску."

Він тут був гостем у полевого маршала Гінденбурґа. У нього був кілька годин.

Відтак виїхав далі автомобілем разом з Гінденбурґом і своїм адютантом майором фон Гільднером до Гільдесгайм.

Там переночував він першу ніч в Німеччині у одного місцевого шляхтича, свого приятеля. Нині держав там навіть дитину до хресту.

Його жінка виїхала разом з ним, але, не зупиняючись, прибула скорше домів разом з дітьми. Відтам зателеграфувала вона чоловікови, що там жде на нього ціла хмара часописних звітників. Щоб від них охоронитись він припізнив свій виїзд й імовірно приїде до Ельс аж нині вночі. Дороги за останні роки зіпсулись і тому їзда автомобілем в Німеччині тепер тяжка, але він мусить їхати автомобілем, бо так умовився з німецьким правительством.

НАСЕЛЕННЄ ГРОМАДИ ЕЛЬС ВИЖИДАЄ З ПАРАДОЮ ПОВОРОТУ ФРІДРІХА ВІЛЬГЕЛЬМА

ЕЛЬС, Горішній Шлеск, 11. падолиста. — Велика громада тутешнього населення вижидала нині в святочних одягах приїзду бувшого німецького престолонаслідника Фрідріха Вільгельма, котрий мав нині вернутись у 5-ті роковини „перемиря", по 5 літах вигнання в Голяндії.

Населенне вижидало його приїзду до пізного вечера, а коли він не приїхав і не було вістки, коли приїде, воно стало розходитись домів.

В старому середньовічному замку була тільки жінка престолонаслідника і діти.

В місточку прикрашено улиці прапорами на привитанне Фрідріха Вільгельма.

ШТРЕЗЕМАН НЕ БОЇТЬСЯ ПОВОРОТУ ФРІДРІХА ВІЛЬГЕЛЬМА

БЕРЛІН, 11. падолиста. — Німецький канцлер др. Ґустав Штреземан заявив, що коли він обняв уряд, то перше письмо, яке йому передано, були документи з прошеннем о дозвіл бувшому німецькому престолонаслідникови Фрідріхови Вільгельмови вернутись домів. Він, казав, доразу заявився за признаннем йому дозволу.

Далі заявив він, що Німеччина не боїться повороту Гогенцоллернів до краю. Република, казав він, повинна бути доволі сильна, аби присутність королівського дому не була для неї небезпечна.

КАЖУТЬ, ЩО ФРІДРІХ ВІЛЬГЕЛЬМ ПРИРІК НЕ МІШАТИСЬ ДО ПОЛІТИКИ

БЕРЛІН, 11. падолиста. — В німецьких урядових кругах заявляють, що справа повороту німецького престолонаслідника се діло Німеччини на не аліянтів.

Німецькі урядовці запевняють, що Фрідріх Вільгильм дав німецькому правительству заяву і запевнення, що не буде мішатись до державних політичних справ.

АЛІЯНТИ НЕ РІШЕНІ ПРО СПРАВУ ПОВОРОТУ ФРІДРІХА ВІЛЬГЕЛЬМА

ПАРИЖ, 11. падолиста. — В тутешніх поінформованих кругах кажуть, що аліянтська „конференція амбасадорів" збереться у второк спеціяльно для обговорення справи повороту німецького престолонаслідника до рідного краю.

Одначе вже згори заповідають, що годі вижидати зі сторони тої „конференції" якогонебудь означеного рішення, бо аліянти як видно з останніх розмов між ними про се питанне, не погоджуються, що власне постановити про поворот Фрідріха Вільгельма. Кажуть, що ізза незгоди „конференція" може покине сю справу.

АНҐЛІЯ НЕВДОВОЛЕНА З ПОВОРОТУ ФРІДРІХА ВІЛЬГЕЛЬМА

ЛОНДОН, 11. падолиста. — Кажуть, що анґлійське правительство не вдоволене з повороту бувшого німецького престолонаслідника Фрідріха Вільгельма до Німеччини.

Анґлійці бояться, що тепер скріпиться монархістичний рух в Німеччині і може зосередитись біля особи Фрідріха Вільгельма.

Анґлійці були-б за домаганнем, щоб Німеччина прогнала Фрідріха Вільгельма заграницю і хотіла-б до такої акції спонукати усіх аліянтів, але вже тепер сумніваються, чи се вдасться. Длятого вони імовірно підносять свої пляни тільки для збагнення плянів Франції.

АРЕШТОВАННЄ ЗАГОВІРНИКІВ ПРОТИ УГОРСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 9. падолиста. — Тут арештовано Американця Бобулу, котрий плянував разом з угорським послом Уланом поваленне теперішнього угорського правительства.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

„ЯКА КРАСА—ВІДРОДЖЕННЄ НАРОДУ!"

ПЕРШІ ВРАЖІННЯ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Відколи я приїхав до Чехословаччини, а цьому вже буде понад два тижні, цей вірш Олеся — „Яка краса — відродженне народу!" — переслідує мене на кождім кроці. Особливо по картинах німецької руїни й розрухи, на які я надивився протягом останнього часу, контраст тутешньої дійсности здається величезним.

У Чехословаччині твориться УКРАЇНСЬКА культурна й національна праця незвичайної ваги. Та про це ще буде час поговорити. Перше, що приковує до себе погляд і думку нового спостерігача, навіть українського, — це все-таки ЧИСТО-ЧЕСЬКА творча й будівнича робота, яка тут кипить з нечуваною інтенсивністю.

Досі я бачив лише невеличку частину Чехословаччини — її столицю Прагу, де-які близчі околиці й невелике купелеве місто Подєбради. Для вичерпуючих висновків цього занадто мало, та перші вражіння не потрібують бути вичерпуючими. Аби вони були яскраві й свіжі!

Під цим оглядом сама тільки Прага дає аж занадто багато. Вже один її зовнішній вигляд з його численними контрастами чого вартий! Прага в туманний, похмурий день; — та сама Прага під проміннями осіннього сонця; Прага правобережна — й Прага лівобережна з величавим Градом на крутій горі; Прага модерна з її каменицями-насарнями — й Прага стара з її заплутаними вуличками, арками, костелами та середновічними будинками... Хто має час і зрозуміннє, той знайде тут на тижні й місяці, чим захоплюватись і милуватись.

Мені особисто Прага де-в-чім нагадала наш Київ. Що правда, далеко празькій Влтаві до київського Дніпра, й золотоверхі київські монастирі, собори й церкви по мальовничости далеко залишають позад себе празькі костели. Але Градчани на високім березі Влтави зовсім нагадують київський Печерськ на високім березі Дніпра. Ті самі крутобокі схили, порослі деревами та кущами, ті самі архитектурні дива на найвищих точках гори — тут храм св. Віта, там Печерська Лавра. Тут стиль ґотицький, а там — византійський, але це не заважає споминам про Київ, а тільки живійше їх будить.

Коли статика Праги дає стільки цікавого, то її динаміка просто захоплює. Розвал Австро-Угорської монархії застав Чехів готовими до державного істнування, але застав Прагу неготовою до ролі столиці. Як сказав мені один празький „патріот", закоханий у своє місто, австрійські цісарі дуже любили Прагу за її мальовничість, але грошей на її забудову не давали — саме для того, щоб не будити в Чехах „безмисленних мечтаній"...

Але що мусіло статись, те сталось — і Прага тепер горячково забудовується, брукується, фарбується, чиститься й миється. На кождім кроці лежать купи будівельного матеріялу, ростуть у небо високо рештовання, стукають молотки й лопати, ґорохтять вози з новим матеріялом, деренчать парові крани, гойдаються в „колисках" малярі... Це і є динаміка Праги, це її ритм, — не просто ривм великого міста, а ритм відродження.

При довшім спостереженню цеї творчої праці, в око впадає одна її характеристична риса: її СПОКІЙНА САМОЗРОЗУМІЛІСТЬ. Люде працюють напружено, докладаючи всіх сил, але в їх руках не помітно ніякої нервовости. Так працюють люде, свідомі своєї перемоги й свого права, спокійні за свій завтрішний день. І сторонний глядач, до цеї праці непричетний, залюбки обминає всілякі будівельні перешкоди, не сердиться, коли дорогу йому перегороджує важкий віз з цеглою, не ремствує навіть тоді, коли його необережно хтось обляпає вапном чи фарбою. Мимоволі та спокійна самозрозумілість переконує і викликає почуванне пошани. Де-ж тут сердитись і нарікати на дрібні невигоди!

Президент чехословацької републики Масарик виголосив цими днями в Парижі промову, в якій, між иншим, сказав: „Треба вміти не тільки вмерти за рідний край але й жити для нього. Подвигу смерти батьківщина вимагає лише в виїмкових випадках, але ПОДВИГУ ПРАЦІ вона вимагає від нас повсякчасно, кождого дня й години. Працювати своїх вісім годин для батьківщини, день-у-день і рік-у-рік, це не меньший подвиг, ніж один раз умерти за батьківщину".

Декому ця фільософія може показатись занадто прозаїчною, навіть міщанською. Але-ж подвигами Жижки, Прокопа, Ґолого й ґрафа турна як-раз цею „міщанською" фільософією Чехи підготовили себе до державного життя. Сліди цеї ФІЛЬОСОФІЇ ПРАЦІ помітно і в тім здоровім, спокійнім ритмі, що ним дише нинішня Прага. Кождий празький Чех працює для батьківщини своїх вісім годин, але працює інтенсивно й свідомо.

І з лісу рештовань, куп будівельного матеріялу та з спокійних рухів багатьох тисяч працовитих рук виростає відроджена Прага — столиця відродженої чеської держави.

Прага, 27. жовтня.

Радянин.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ—ЗАПИШІТЬ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

МОЛОХ РЕАКЦІЇ.

Страшні звірства в Болгарії.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Селянська часопись „Венков", орган чеського міністра-президента Швегли, подає низку відомостей про ті відносини, які настали в Болгарії під владою Цанкова. Ті відомости малюють нинішню Болгарію одним величезним казематом, в якім болгарський нарід стікає кровю з безлічі ран перед молохом реакції.

Ось де-які факти, що в світлі правди показують, як виглядає в Болгарії панування „демократії":

1. Посол **Т. Титоренов** з Білоградчику та адвокат **Христо Каменов** були схоплені в своїх помешканнях і передані Вранґелівцям, які по середновічних тортурах обох **розстріляли.**

2. Посол **Станко Частов** з Берегова був увязнений у своїм помешканню, його дружина в нього на очах була зґвалтована жовнірами, потім його відведено до касарні, **прибито там до муру,** де він ізмер. У тім самім Берегові увязнено було **300 селян,** яких по дорозі до Видинської тюрми урядові жовніри так били, що багато з них померло, не дійшовши до Відина.

3. У селі Макреш-Ґульсько було увязнено **30 селян.** По дорозі до Александрова частину їх жовніри **забили,** а решта повернула додому так тяжко зранена, як вертають з великої битви.

4. У селі Акчар-Видинсько було арештовано **40 селян;** поліція погнала їх до Видина, а на другий день **їх всіх знайшли на дорозі мертвими.** У селі Тополовцях **забито було 32 селян.** У тім самім селі **забито посла Семена Младенова,** хоч і приналежного до партії Цанкова, але запідозреного в тім, що переховував у себе одного з бувших міністрів кабінету Стамболіського.

5. У селі Крива Бара **застрілено 11 селян,** хоч вони здались і зложили зброю. Забито їх на розказ бувшого посла Ґанчева, члена „Народної партії", заступленої в нинішнім кабінеті Цанкова.

6. Послови хліборобського союзу **Караджеву** з села Попинців була **увязнена** ціла родина. У вязниці з ним поступовано гірше, ніж з злодіями, а його **чотирохлітня дитина** так у вязниці й померла.

7. Смертю мученика був справаджений на той світ хліборобський посол з Горішнього Червеня **Іван Парбанов.** Цього 60-літнього старця арештовано було за те, що його син стояв на чолі місцевого революційного комітету. За цей „злочин" посла Парванова ще з 5 иншими хліборобами вивезено було на майдан і тут його в страшний спосіб мучено: **відтято йому ніс, вуха, руки й ноги й кинуто** відрізані частини тіла псам. Ще по відрізанню членів труп старця виявляв ознаки життя, на що урядник, який доглядав за екзекуцією, копав його ногою, аби швидче помер. Жінки, що були при тім страшнім видовищу, зомліли. Пятьох селян, виведений на майдан разом з Парвановим, тут же на очах товпи **забито.**

8. У селі Громниці увязнено було 40 цілком невинних селян. Вояки вивели їх на майдан. Звязали їх ретязем і поставили в ряд, а відтак у них стріляли, стараючись одною кулею пробити яко-мога більше людей. **Недостріляних дорізано ножами.** Близько того місця, в селі Лесурі, забито **Тодора Ґеорґієва** та **Бориса Ґеорґова.**

9. У селі Видилиці запалено дім народного учителя Івана Драґанова, а його 19-літнього сина забито.

10. У селі Стубелі арештовано **12 селян,** яких **скатовано на смерть.** У селі Припалжені **забито** батька й матір селянина Янаки Панова. У сусіднім селі Крапчені **застрілено** Чека Трифонова, 70-літнього старця, старосту Парванова й ще вісьмох инших місцевих селян. Їх хати, як і шопи зі збіжем, спалено до щенту.

11. У селі Калаграм, **засрілено** листоношу **Нашева,** господаря Іллю **Донова** й ще **30 инших рільників,** витягнених військом з їх домівок. У селі Донсумаяті **розстріляно** 4 рільників, а їх обійстя спалено.

12. Парох **Андрій Іґнатов,** що був провідником селянської спілки в селі Метковці, був схоплений у своїй домівці й виведений на майдан, де військо поставило шибеницю. Цілому місцевому обивательству було загадано прийти дивитись, як будуть вішати „мужицького попа". Тіло замученого пароха висіло на шибениці 4 дні.

Колиб ці всі жахливі факти не були надруковані в поважній чеській часописи й коли-б редакція тої часописи не брала за них повної відповідальности, то можна було-б подумати, що це все — витвір хоробливої фантазії або що тут оповідається про події з середніх віків. Але „Венков" ручиться за правдивість і повну автентичність усіх наведених тут фактів, запевняючи, що це лише **малий куточок** страшної болгарської дійсности.

Прага, 26. жовтня.

Мартин Гак.

ДР. МИШУГА ВЕРНУВСЯ З ЕВРОПИ.

В пятницю, дня 9. с. м., приїхав з Европи до Ню Йорку, кораблем компанії Кунард-Лайн „Аквітанія", др. Лука Мишуга. Як довідуємось, др. Мишуга прибув до Америки на короткий побут з цілию поінформовання американських Українців про положеннє в старому краю та про відносини серед політичної і військової еміґрації в Европі.

Д-рови Мишузі удалося з великим трудом бути в Галичині, куди він старався всіми силами дістатись, щоби власними очима приглянутись нашому життю у Львові і на провінції. В рідному краю перебув др. Мишуга два тижні. Ляцька поліція робила за ним раз-враз пошукування, але др. Мишузі удалось таки щавливо переїхати границю і в той спосіб уникнути ляцької тюрми. Тому що невдалось ляцькій жандармерії зловити самого д-ра Мишугу, мститься вона тепер на його рідні у Витькові Новому, накладаючи на неї щораз то нові кари за те, що не зголосила „ґосьця" на постерунку жандармерії, коли той мав бути у Виткові.

Др. Мишуга, який виконуючи обовязки Представника Галицького Уряду в Америці, обїздив був під весну с. р. в цілях аґітаційних тутешні наші громади, як відомо, на одній з тих поїздок дуже тяжко з перестуди і перетоми захорів і мусів віддатись довгому лїченню. До здоровля одначе ще не вернув і буде мусіти знову вертатись до Европи і продовжувати лїченне. З причини недуґи не буде йому можливо виступати на масових мітинґах. У своїй акції ограничиться покищо до звітів перед управами наших головних орґанізацій і тих місцевих орґанізацій, які находяться по більших центрах.

Вже з перших слів, якими ми обмінялися з д-ром Мишугою при першій стрічі, виходить, що той хаос, який обхопив був наш старий край по вирішенню нашої справи дня 14. марта с. р. минає для нас щасливо. В краю і на еміґрації зачинається нова консолідація; переводиться строга ревізія дотеперішних метод боротьби і твориться один спільний, революційний, протипольський фронт з одним центром і одною політичною лінією.

Може декому здаватись, каже др. Мишуга, що так важна акція як консолідація революційних течій поступає з огляду на ваґу самої справи трохи пиняво. На ділі так воно не є. Треба мати на увазі, що ціла та акція зведена в старому краю до підполя та ведеться людьми, які мусять бути приготовані на се, що кождої хвилі можуть бути за участь в тій роботі позбавлені хліба, кинені в тюрму, або що жде їх ще щось гірше. Знову ті революційні елементи, які працюють в тому напрямі закордоном, живуть тепер серед незвичайно важких матеріяльних умовин, не маючи прямо можности прожитку.

Др. Мишуга приїхав підперти допомогову акцію американських Українців в першу черґу революційної боротьби за визволеннем українських земель зпід польщі. Думаємо, що з його приїздом вияснится остаточно справа революційної боротьби в старому краю, а властиво не так боротьби, як авторитетного революційного центра, революційних фондів і т. п. У нас в Америці натворилось за послідний час повно ріжного рода „революційних" комітетів, які Бог знає з якого поручення, збирають ріжного рода революційні фонди і Бог знає, куди їх посилають. Тому лихови треба рішучо покласти конець, бо така робота загальній справі не помагає, а тільки шкодить. Є тільки оден революційний центр в старому краю і йому треба підпорядкуватись і тут в Америці.

Др. Мишуга буде працювати в найтіснійшім контакті з Обєднанням Українських Орґанізацій в Америці та делеґатом військової орґанізації.

ДОПИСІ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Поклик до Українців зі Старого Самбора і околиці.

Родимці! Як Вам відомо страшна пожежа дня 17. жовтня 1923 знищила 68 домів в Старім Самборі, між ними 34 домів Українців-господарів, котрі нині не мають ні даха над головою ні вщо одітись ані чим прокормитись. За для того, що огень випав серед ночи, підчас найбільшого вітру перед котрим був ратунок неможливий, сподіялась отта страшна катастрофа.

Як я виїзджав до Америки громада нещасливих просила мене о ратунок від Вас. Зима близька проте не дайте нещасливому народови заинути. Жиди з Ню Йорку вже третого дня по нещастю вислали телеграфічно $150.00.

Всякі жертви прошу слати до Michael Sawaryn, 28 Pulaski St., Middle Village, Brooklyn, N. Y., або до Peter Shemerdiak, 701 W. 120 St., Chicago, Ill., або прямо до Старого Самбора.

ДІТРОЙТ, МИШ.

В справі українського банку.

Наша іміґрація орґанізується в товариствах, брацтвах, сотнях, клюбах народних домах і т. д. Це все дуже важне, але на тім не кінець. Українські робітники держать свої ощадности по всіляких чужинецьких банках, а ще й досі не спромоглися на свій власний.

Чужі люди, а нераз навіть наші вороги, користають із тих наших покладених гроший, збоачуються самі і дають на такі цїли, які є нам противні. Ми дістаємо тільки невеликий процент від своїх ощадностий, а для української справи нема з того ніякоо хісна. Приходиться тяжко зібрати малими лептами якунебудь сотку чи дві на найважніщі цїли. Колиб ми мали свій власний український банк, тоді моглибисьмо із зисків дати кождого року чималу суму на наші національні справи. Колиб десь у східних стейтах вибрати відповідне місце і відповідних людий, тоді можна би легко роспродати відповідну скількість шерів і заснувати свій перший український національний банк.

Всі другі народности, які прийшли до Америки, мають вже свої національні банки, тільки Українці не спромоглися ще на це. Маємо вже по ріжних місцевостях будівельно-пожичкові товариства, але ще бракує нам банку. Я думаю, що такий банк можна би і треба би створити на нашій іміґразії.

Володимир О.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Совітський уряд українізує Україну в той спосіб, що забороняє спроваджувати українські книжки та непозволяє вертатися українським учителям з заграниці, котрі не суть комуністами? Чи Ви знаєте, що тютюн який є в турецьких цигаретках Мюред є 100% чисто турецький і є найдорозший та найліпщий тютюн який росте на сході?

ЗРІСТ ОРҐАНІЗАЦІЙНОЇ СИЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

Український Народний Союз показав за послідний місяць жовтень цілий ряд гарних доспіхів.

Він виплатив за сей зісяць близько 11 тисяч долярів членам та їх вдовам і сиротам.

Він збільшив свій маєток о 13 тисяч долярів з верхом та дійшов до поважної суми близько 962 тисяч долярів.

Наконець він виказав також гарний зріст в числі членів. За жовтень приступило до Українського Народного Союза 240 повнолітних нових членів та 168 дітий. Разом армія Українського Народного Союза зросла за сей один місяць о 408 членів.

Нема що й казати, що се є гарний приріст та що він показує на дозрілість членів Українського Народного Союза, які сих нових членів зорґанізували. За те й належиться їм справдішне признання.

Однак, як кождий, що хоче поступати вперед, так і члени Українського Народного Союза не повинні сказати собі, що їм сих 408 членів досить. Нам, членам Українського Народного Союза, треба тямити, що се лишень перший місяць нашої сьогорічної кампанії за роздобуттем нових членів для найбільшої та найсилнійшої української запомогової орґанізації. Памятаймо, що ми лишень тоді покажемо орґанізаційну справність, коли число нових членів буде зростати з місяця на місяць.

Наші здобутки за минувший місяць най будуть для нас доказом, що ніяка щира, справді будуюча праця серед нашого народа не пропадає даром. Най се буде заохотою для нас всіх для ще кращих зусиль для добра нашої дорогої орґанізації, нашого батька-опікуна, нашого Українського Народного Союза.

З ЦЕНТРАЛЬНОГО СОЮЗА УКР. СТУДЕНСТВА (ЦЕСУСА)

Прага, дня 23. жовтня, 1923.

До Хвальної Редакції „Свободи" в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Просимо о ласкаве поміщенне слідуючого:

ПОДЯКА.

Згідно з резолюцією І-ого Звичайного Зїзду Цесуса, який відбувся в Данціґу в липні с. р., складає Управа отсею дорогою щиро-студентську подяку і признанне установам в Америці: „Т-ву Української Молодіжи" в Ню Йорку, „Обєднанню" в Филаделфії, Т-ву „Українського Червоного Хреста" в Канаді та усім добродіям-опікунам за їх працю і матеріяльну піддержку нашого студентства. Нехай панує і на дальше та вітцівська любов, з якою відносяться наші заморські брати до загнаного недолею нашого студентства в чужі університетські осердки, і та щира увага, яку присвячують вони нашим Українським Високим Школам в краю.

ЗА УПРАВУ ЦЕСУВА:

Ігор Федів, президент. (Печать). **Михайло Соняк,** секр.

А. Падолист.

ЛЮЛІ.

(З циклю „Перед ранком").

Люлі, манюсінький, люлі мій любий,
Соколе мій...
[...Рветься пожежа, розбухкався бубон...
Наші? — Не видно в пітьмі...]
Люленьки... соколе мій...

Люлі, манюсінький, люлі мій любий,
Пташко моя...
[...Полумя стріхи підлизує згубно...
Боже, це твій тиміям?]
Люленьки, пташко моя...

Люлі, манюсінький, люлі мій любий,
Солодко снить...
[...Господи, вулицю вбарвили трупи...
Синку... ,не чує...) лежить...]
Люленьки... солодко снить...

Люлі, манюсінький, люлі мій любий,
Тішся у сні...
[...Гнівно стягають ранених до купи,
Топче їх хтось на коні...]
Люленьки... тішся у сні...

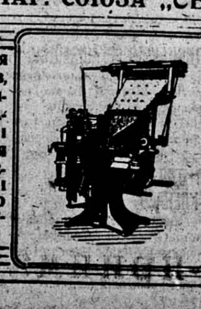
Люлі, манюсінький, люлі мій любий,
Не прокидайсь...
[...В хату йде ворог... до згуби... до згуби...
Боже мій, сил мені дай!...]
Люленьки... не прокидайсь...

Люлі, манюсінький, люлі мій любий,
Соколе мій...
[...Трупи забрали... Мій синку, до шлюбу?
Сину... синочку, — ностій!...]
Люменьки... соколе... мій...

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА „СВОБОДА"

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДРУКОВАННЄ ТІКЕТІВ, РОЗКИДОК, АФІШІВ, ЧЛЕНСЬКИХ КНИЖОЧОК, СТАТУТІВ, КНИЖОК, КОВЕРТ І ЛИСТОВИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ, ЧАСОПИСІВ І ВСІХ ИНШИХ РІЧИЙ, ЩО ВХОДЯТЬ В СКЛАД ДРУКАРСЬКИХ РОБІТ.

РОБОТИ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

ПРОСИТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА УДАВАТИСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ЗАМОВЛЕННЯМИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

МИ КОТРІ ВИРОБЛЯЄМО МЮРЕД ЦИГАРЕТКИ,

не оголошуємо МЮРЕД щоб лишень звернути Вашу увагу.

Ми хочемо, щоб Ви курили їх і дізналися чому другі вибрали МЮРЕД як найліпші турецькі цигаретки у світі. МЮРЕД мають в собі найліпший 100% чистий турецький тютюн підчас коли другі немають його.

СУДІТЬ САМІ!

Порівнайте МЮРЕД з якоюнебудь цигареткою у світі.

Anargyros

Виторці найлучшого сорта турецьких та єгипетських цигареток у світі.

MURAD

THE TURKISH CIGARETTE

ПОЛЬЩА І НЕПОЛЬСЬКІ НАРОДИ

Непольські народи Польщі і Союз (Ліга) Народів.

Варшавський „Курер Поранни" подає текст телеграми, уміщеної в московських „Ізвестіях":

На зізді в Женеві представники національних меншостей Польщі — Білорусини, Українці, Росіяни, Жиди, Німці й Литовці — подали до Союзу Народів велику резолюцію, в якій кожна окрема національність підкреслює самоволю польського уряду.

Ця резолюція — це великий акт обвинувачення проти польського уряду, який не зважаючи на зобовязання, приняті дипльоматичним шляхом провадить відносно національних меншостий, яких в Польщі є коло 45%, політику репресій й терору.

Текст резолюції є такий:

Резолюція зізду національних меншостий в Польщі, подана 12. вересня Союзови Народів в Женеві.

Представники всіх пригнічених національностий в Польщі виступають перед Союзом Народів і цілим світом.

Литовці обвинувачують Польщу в тому, що вона силою і нелеґально за допомогою Желіґовського забрала частину Литви, зачинила школи, культурні і економічні союзи, а інтеліґенцію вислала або посадовила в тюрми і концентраційні табори; Польща роздає землі польським кольоністам й забороняє Литовцям говорити по литовськи.

Білорусини обвинувачують Польщу в утискові Церкви і польонізації дітей.

Українці обвинувачують Польщу в тому, що українські землі: Східну Галичину, Волинь, Підляша і Полісся прилучено до Польщі, через що потоптано права українського народу. Українцям не дано обіцяної автономії. Всіх Українців вилучено зпід закону про амнестію й позбавлено вільности слова. Українські землі роздано польським кольоністам. Українці не мають права набувати землю. Церкву пригнічують, школи замикають.

Німці обвинувачують Польщу в тому, що їх викинено з краю, який їм належав з дуже давних часів й був признаний їхнім Польщею. Сотки тисяч Німців позбавлені засобів для істнування. Німці не мають права набування землі. Німецькі діти повинні ходити до польських шкіл.

Жиди обвинувачують Польщу в тому, що підчас погромів у Львові й Конґресівці вбивано старців, жінок й дітий. Жидів примусово виселюють з краю.

Росіяни обвинувачують Польщу в неправному позбавленню їх права горожанства. Од них без винагороди забирають землі, гнітять Церкву, виселюють й саджають у тюрми високих достойників церкви. Зрівнюють з землею славний варшавський собою.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ПОЗІ—! ROCHESTER І ОКОЛИЦЯ.
Бр. св. Йосафата, від. 217 У. Н. Союза
— устроює —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 17. ПАДОЛИСТА
на Італійській гали, 412 Clinton Street.
Початок о годині 7.30 вечером.
ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

На сей баль запрошуємо всіх Українців і Українок з Рочестер і поза Рочестер. Просимо о численну участь. За добру забаву ручить
65 КОМІТЕТ.

БОЛГАРСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ

Міліони уживає сего чаю до вбиття перестуди; уживають його перед спанем, горячий. Помагає затвердженню, слабому жолудкови і ниркам, помагає в прочищенню крови. Питай свого аптикара або почтою асекуровано 1 велика фамілійна пачка $1.25, або 3 за $3.15, або 6 за $5.25. Адресуйте: Marvel Products Company, 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. 65,71

В АМЕРИЦІ

Ремесло, фах і мову можна учитися почтою. 45 мінут денного колення дасть Вам спромогу вивчитися англійської бесіди протягом 3 місяців. Не знаючи її Ви не осягнете нічого в Америці, а знаючи її, Ви будете чутися в дома. Ми ґарантуємо, що по упливі 3 місяців від дня вписання в нашу школу, Ви будете говорити, читати і писати по анґлійськи. Пробну задачу і подробиці висилаємо за 10 центів, грішми або марками. Можна і канадійськими. Адресуйте: 40-45

First American Preparatory School,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York City.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР

ПІД УПРАВОЮ АЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ

Сей хор є знаний днесь як один з найславнійших у світі. Українці по цілому світу горді, що їх земляки ведуть провід у народньому співі. Вони рівночасно вказують народам ріжних держав вартість народної пісні та дають їм гарний примір до наслідування. Сей наш хор виступати-ме в

SYRACUSE, N. Y.	Tuesday, November 13th
ITHACA, N. Y.	Wednesday, November 14th
TORONTO, CANADA	Thursday, November 15th
BUFFALO, N. Y.	Friday, November 16th
UTICA, N. Y.	Saturday, November 17th
POSTON, MASS.	Sunday, November 18th
SPRINGFIELD, MASS.	Wednesday, November 21st
PROVIDENCE, R. I.	Friday, November 23rd

Програма нова сего року. ЕВСЕЙ БІЛОУСІВ, український челіст, знаний як один з найбільших челістів світа, буде виступав на кождому концерті. В Ню Йорку сього року хор буде виступав в меньшій гали більше разів так що кождий буде мав спромогу почути його.

КУПУЙТЕ ТИКЕТИ СЕЙЧАС!

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПРО

THE NEW JERSEY ZINC CO. (OF PA.) ФАБРИКИ В PALMERTON КОЛИ ШУКАЄТЕ СТАЛОГО ЗАНЯТТЯ
З НЕСОГІРШОЮ ПЛАТНЕЮ
РОБІТНИКИ — 9 ГОДИН ДЕННО.
ПАЛЯЧІ У ФОРНЕСАХ — 8 ГОДИН, 3 ШИХТИ ДЕННО.
Знамениті життеві обставини. — За мешкання від $8 до $16 місячно.
Школи церкви, парки і т. д.
THE NEW JERSEY ZINC CO. (OF PA.)
PALMERTON, PA.

64 СТОРІН КАТАЛЬОГ КНИЖОК 64

ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"
ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!

ПРИ ЗАМОВЛЕННЯХ ПОНАД $5.00 ДАЄМО ВІДПОВІДНИЙ ОПУСТ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА. — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ".
"SVOBODA". 83 Grand St. JERSEY CITY, N. J.

ДУМА

про вдову і трьох синів.

Фантазія.

Памяти бойців, поляглих за волю України від Попраду до Кубані, свою думу побожно присвячую!

V.

Не звонпив Івась-вдовиченко:
Підїхав близенько,
Вклонивсь чемненко,
Добрим словом вітав
Ще й шапку козацьку з голови ізняв:
"Доброго здоровя, премилостивий пане,
Бачу, що з тобою ми подорожане.
Я собі козак, Іван-вдовиченко,
Одїхав від дому таки далеченько
Степом широким блукати,
Правди-поради шукати
Матусеньці бідній
На землиці рідній.
А звідкіль, мій пане, тебе Бог заніс
В добрую годину
До нас у гостину?"
Заревло-зареготало люте страховище:
"А приступи, дурню, сюди ближче!
Не Бог і не чорт мене тут заніс, —
Ось глянь, личень, на сей спис:
Хіба не моя отсе рукавиця?
А коли моя — то моя й землиця.
Отже, як по доброму — гостя приймаю,
А чим почастую — того ще не знаю!"
Почув Івась, сильне здивувався,
Серденько скипіло, за меч гострий взявся:
"Ти жартуєш, — каже, — бусурменський [сину,
Чи маю я, в себе,
Приймати від тебе
Ласкаву гостину?
Не було ніколи такого із перед-віку!
Кажи, хто єси, а то вбю каліку!"
Потвора регоче з юнацької злости:
"Ось глянь, — каже, — на отнії кости, —
Поїв я багато вашого брата,
Та ще один не завадить,
А голод зарадить,
Бо пусто в череві
Мені, москалеві!...
Чи може, козаче, будемо мириться?"
— Де вже там мириться, —
Одказує Йвась, — я радий, що зустрів,
Кого хотів!
Ще й як будем биться! —
Страховище з місця хутенько вставало,
Коня свого сідлало,
Та все з вдовиченка Ивася реготало.
Вдовиченко Івась добре дбав,
Добре дбав, до коня промовляв:
"Гей, коню мій вороний,
Час нам останній, дорогий, —
Або волі здобути,
Або вдома не бути.
Подзвонюй-же, коню,
Іздельцями злотними,
А я гострим мечем,
Довгим ратищем-
Та винеси з січи із звитягою —
На втіху матінці бідній,
Землі рідній!"
Одвітує вороний кінь:
"Гей, господарю мій, гордий паноньку!
Виніс я твого батенька з трьох побоїв:
Як виносив із татарського —
То не стріли були — дробен дощик;
Як виносив із турецького —
Рясні кулі зелю пороли,
Як виносив з бою лядського —
Блиснули шаблі сонцем у хмарі.
А тебе, гордий паноньку,
Із побою московського
Я не винесу, поки й смерть моя:
Коли хочеш волі вільної
І правди святої,
Мусиш мечем серця достать —
Серця ворожого, поганого!"

VI.

Не дві хмарі в небі сходились,
Не дві хмарі з блискавицями,
Не буйновітри в полі звіялись,
Не буйновітри, не два вихори, —
Вдовиченко-Йвась бистрим сокодом
На потвору московську впав,
Гострим списом до кульбаки дістав.
Задріжала земля, застогнала,
Зелена діброва листя роняла,
Срібна річка білим шумом заграла,
Чорна хмара сонце вкривала.
Гей, звіялись дибма бистрі коні —
Копитами искри крешуть,
Білими зубами один одному гриви чешуть.
Бойці довгі списи у землю стромляли,
Мечі двосічні з піхов добували,
В лютім бою зхрещали,
Блискавками чорну хмару краями,
Дзвоном-брязкотом околиці збудили.
Ой знялося з ляку хиже гайвороння:
Над бойцями вихорить-літає,
Віщим криком чиюсь смерть вітає.
Та молилась десь ревно ненька-старенька
За синів соколів, за дітей своїх,
А найпаче за найменшого —
За Івася кучерявого, гонивітра.
Ой уперся Івась у стремено червін чобо- [том,
Гей, ударив ворога з усієї сили.
Брязнув меч у страховища,
Випав з рук на чорну землю,
Вгруз у неї по перехрестя.
Заревіло опудало не людським гласом,
Чи то з люті, чи з переляку:
Здрігнулася сира земля, мов з землетрусу,
Зелена діброва листє осипала,
Звіялася птаство по-під небеса,
Долу поникла тирса в степах,
Дужі коні на передні ноги припали.
А почуло опудало в серці вістря гостре,
На землю з коня сторч упало,
Застогнало —
І навік замовкло, сконало.
Заївжав його кінь буланий,
Розпустив по вітру свій шовковий хвіст
І в три скоки десь за обрй зник.
Гей, і зняв Івась шапку козацьку —
Чорні кучері на вітрі заграли —
Поклав Івась на собі три хрести:
Що перший хрест-за неньку рідну;
Що другий хрест за братів своїх,
А третій — за вільну воленьку,
Вільну воленьку, святу правдоньку.
І промовив Івась до ворон коня:
"Ой спасибі тобі, мій товаришу,
Мій товаришу, побратиме вірний,
За воленьку, за правдоньку,
За добру порадоньку!
Тепер ти подзвонюй,
Вороний мій коню,
Уздельцями злотними,
Щасливим шляхом до матінки,
Голубоньки сивенької!"
Заїржав од радости його ворон кінь
І по помчав козака бистрим вихорем
До неньки старої в пишний край,
Де й води тихі,
Де й зорі ясні,
Де своя хата,
А в ній тепереньки всього буде багато:
Щасливі долі,
І правди, і сили, і волі!

Епільоґ.

Ой живе вдова в пишнім теремі,
В пишнім теремі, як у Бога в раю.
Кучерявий Йвась, гордий панонько,
Подвірям красним похожає,
Лад у господарстві давае.
Глянув Івась бистрим оком
За браму на широкий шлях:
Узрів Івась брата старшого —
Ченця смиреного Григорія, Гукнув Івась та
на свої слуги:
"Гей, козаки, послуго вірная,
Браму бароз відчиняйте,
Брата мого чільного,
Гриця, ченця богомільного
До терему пускайте!...
Здоров, брате мійріднесенький!
Який же я радесенький
Тебе у вільній господі зустрічати,
Хлібом-сіллю вітати."
Удруге глянув Івась бистрим зором
За браму на широкий шлях:
Узрів Івась брата середульшого,
Тихомирного Леся-книжника.
"Здоров, брате мій рідний!
Прошу до господи завитати,
Хліба-соли в рідній семї заживати,
З довгої дороги спочив мати."
Узіяв Івась Гриця за правицю,
Другого брата за лівиці —
Повів до неньки в світлицю.
Красно-прекарсно у неньчиній світлоньці:
Ступили в сіни — злотом палають,
Увійшли до горниці з мармур-каменя,
А підлоги в горниці вивосковані,
Серед світлоньки золот стіл стоїть,
У чола стола рідна ненька сидить
В шатах багрових, в світлій короні —
Руки простягає,
Синів вітає,
До лоня матернього пригортає,
По-за стіллю сажає,
В уста рожеві цілує,
Шумним медом частує,
Кудрявим пивом напуває:
"Дай, Боже, старій нненьці-удові
Віку довгого, пробутку доброго!"
Кажуть брати іздорожнії,
Кажуть, словами промовляють:
"Ой скажи, скажи, братікуріднесенький,
Що сталося, що вдіялось? —
Ішли ми по горах, низинах,
По шумних борах, зелених буковинах,
По степах, ланах, по всіх українах, —
У неньки ліси шумлять паволоками,
А поля ряхтять дрібним жемчугом;
Ярої пшениці-злотостеблиці
Уродило скрізь, як тихий Дунай:
Де не глян — копи пашнисті
І снопи рясністі;
Вівці у неньки — шовкововнії —
Гори-полонини рясно вкрили;
А бджоли у неї ізмедянії,
Ізмедянії, ізвощанії;
А люди усюди — як одна семя, —
У вільній громаді живуть правдою,
Добре дбають,
В сріблі-злоті похожають,
А нас, людей іздорожніх,
Всюди тепло вітають.
Шукали й ми тої правдоньки
По великих містах,
По святих манастирях,
В книгах священних,
В книгах учених,
Та нездобихом і сюди прийшли.
Де-ж ти, наш братіку найменший,
Знайшов її, святу правдоньку?"
Ой здобував Івась
Із піхов срібних гострий меч:
"Брати мої любі, брати милі!
Не в покорі німій, не в байдужності,
Тільки в звазі та силі козацькій
Я знайшов її в чистім полі,
В чистім полі, на ворон коні,
На ворон кон, на вістрі меча —
На волю і добрий пробуток
Неньці, голубці сивенькій,
І собі, і вам, братам рідним,
І мирові хрещеному українському!
А ви, брати любі, у світи не ходіте,
Вдома живіте,
Бога найпресвітлщого моліте,
Книги читайте
І всіх навчайте,
Як розумом по правді жити,
Як тую правду здобути, оборонити,
Життям за неї в потребі наложити,
Щоб мир хрещений щасливий був
На рідній землі,
На славній Неньці-Україні, —
Нехай живе здорова у вільній семї.
Правдою, щастям і добрим пробутком,
Поки й світ сонця!"
Амінь! — сказали брати,
Встали, уклонилися
Неньці старенькій чолом до землі,
Братові Івасеві у пояс низенько:
"Дай-же, Боже, жити довіку у вільній [хаті,
У вільній хаті всього багато —
І правди, і сили, і волі!"

П. Стах.

Ужгород, 19. IX. 1923.

Читайте українські книжки і газети бо часте читанне веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

тепер приймаєся без вступного -- вступайте сейчас.

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА

за жовтень 1923.

НОВИЙ ВІДДІЛ:

Тов. „Згода" в Ровей, Н. Дж.

В. 294. Данилюк Адам, Федірко Марія, Куришкін Анна, Куришків Сергій, Массора Микола, Музика Стефан.

НОВІ ЧЛЕНИ:

В. 7. Вера Василь.
В. 8. Притула Михайло.
В. 9. Маркус Тома, Бляшка Андрій.
В. 12. Дячик Стефан, Кашуба Юрій.
В. 20. Ярема Олекса.
В. 21. Юзів Михайло, Мартинів Іван.
В. 23. Мурянка Семен, Биньковський Іван, Крупа Василь, Захаревич Теодор.
В. 24. Борищкевич Анна, Ленінська Розалія, Клодзінська Марія, Семко Анна.
В. 26. Бусько Василь, Парколаб Ів., Дрогомирецький Василь.
В. 28. Пасічник Марія, Соха Антін, Шкра Анна, Іваникович Павло, Семчишин Константин, Пасічник Микола.
В. 29. Грицко Микола, Грозьо Іван.
В. 31. Плакса Іван.
В. 37. Іска Анна, Попо Анна.
В. 38. Тарбай Пазя.
В. 39. Пішко Катерина.
В. 42. Каліш Каролина.
В. 44. Гнатів Ксенька, Гнатів Константин, Йосик Андрій.
В. 45. Стажевський Павло.
В. 47. Вдовяк Ілія.
В. 51. Ващинський Анна, Бобик Микола, Ващинський Лазар.
В. 55. Бойко Ів., Чайковський Петро.
В. 56. Банах Іван.
В. 59. Мушак Василь, Велиток Яків, Гриник Петро.
В. 62. Бурич Микола.
В. 63. Ручковський Матвій.
В. 66. Сенко Іван.
В. 69. Боньчук Василь.
В. 76. Шумська Анастазія, Шумський Пилип, Гинда Іван.
В. 86. Сайкевич Григорій, Добрянський Іван, Попівчак Єфроська, Попівчак Йосиф, Мороз Ксеня, Химка Теодозія, Мижик Прокіп, Мороз Трофим, Івануса Стефанія, Івануса Петро.
В. 90. Дудун Антонина, Матковська Анастазія, Зубкович Семен, Милик Микола, Дудун Анна, Матковський Іван, Хомович Семен.
В. 91. Олексишак Василь, Ясеницький Василь.
В. 92. Барилюк Кароль.
В. 93. Самик Пазя, Бабій Юстина, Самик Пилип, Бабій Дмитро.
В. 94. Гох Марія, Манастирська Анна, Манастирський Василь, Колодницький Йосиф.
В. 96. Лесик Анна, Сухий Антін, Ґалевич Марія, Войтович Іван, Ґбурик Йосиф, Пилипко Дмитро, Майнош Михайло, Годяк Микола.
В. 97. Маргин Теодор.
В. 98. Рудий Петро, Максимчук Микола, Козевич Микола.
В. 100. Омелисюк Микола.
В. 102. Бусько Софія, Бусько Іван, Владика Василь.
В. 106. Жилко Микола, Макар Іван.
В. 108. Мельничин Василь.
В. 109. Лусі Петро, Гринька Теодор.
В. 110. Чорній Теодор.
В. 112. Банас Текля.
В. 117. Ханачівський Іван.
В. 120. Макранин Албіна, Завінська Катерина.
В. 130. Боднар Павло.
В. 133. Боднар Микола.
В. 136. Куренько Андрій.
В. 137. Галан Андрій.
В. 138. Ярошевська Анастазія.
В. 139. Врублевська Анна, Федасюк Марія, Федасюк Яків, Пахолок Андрій, Врублевський Казимир.
В. 143. Смолій Данило.
В. 144. Чорній Петро.
В. 147. Федорик Анна, Салик Катерина, Федорик Іван, Барняк Микита.
В. 152. Роговський Іван.
В. 159. Терешкевич Катерина.
В. 170. Кузьма Вікторія.
В. 171. Дубчак Онуфрій.
В. 172. Панчишин Теодор, Дубик Прокіп.
В. 175. Макара Анастазія, Грушецький Антін.
В. 183. Круць Василь.
В. 192. Семенів Лука.
В. 193. Нагадзина Марія, Нагадзина Теодор.
В. 204. Балицький Іван, Балицький Анна.
В. 206. Мельник Дм., Рогожин Іван, Шпак Микола, Сорохатий Павло.
В. 214. Кузьма Петро.
В. 218. Матилвка Анна, Макар Анна.
В. 220. Кузьма Петро, Вільчак Анна.
В. 221. Сеньчук Іван.
В. 223. Цинявський Іван.
В. 229. Ізак Єлисавета.
В. 230. Брич Марія.
В. 232. Більо Олена.
В. 234. Попо Матвій.
В. 235. Бобак Марія, Масник Антін.
В. 247. Андрусишин Євдокія, Гута Ірена, Лазарик Анна, Андрусишин Микола.
В. 253. Дайнок Андрій, Столяр Мих.
В. 254. Гаврилич Михайло.
В. 257. Жовтанський Федір, Лабуда Василь, Баран Микола.
В. 261. Кліщ Дмитро, Жук Петро.
В. 264. Галашин Роман.
В. 266. Дух Іван.
В. 271. Черкес Іван.
В. 276. Зиндрон Ірена, Сисин Іван, Онуфрик Дамян, Онурик Юрій.
В. 282. Миколів Антонина.
В. 286. Хомяк Кляра, Фрич Іван.
В. 287. Денека Єлисавета.
В. 288. Данилів Марія, Кендзерська Євдокія, Линич Андрій, Кубарич Адам.
В. 295. Мазікевич Іван, Ільчишин Катерина, Мінко Анастазія, Котович Олекса.
В. 300. Возна Федуня, Сливка Стефан, Макар Марія, Середич Василь.
В. 316. Зарицький Йосиф, Сандалович Василь, Зарицька Олена, Яницька Теодозія, Присляк Анна, Буцовська Варвара, Лівуш Катерина.
В. 320. Даньків Семен, Даньків Агафія.
В. 323. Яцух Олекса.
В. 332. Збараський Семен, Причка Федір, Григорчук Стефан, Григорчук Анна, Зайшлий Стеф., Причка Юстина.
В. 338. Бачинська Катерина, Паньчишин Катерина, Лабойко Теодозій, Стеник Данило.
В. 339. Смоляк Анна.
В. 342. Сарафинович Василь, Маслюк Григорій.
В. 351. Мартинишин Гілярій, Кісіль Анна.
В. 357. Мудрій Катерина, Михаловська Теодозія.
В. 363. Носаль Петро, Бренецький Михайло, Мазурок Марія, Непорадний Теодор.
В. 364. Русиник Олекса.
В. 367. Сорохтій Катерина, Федоришин Іван, Пукіш Прокіп, Петрів Анастазія, Гринів Танька.
В. 369. Гуцалюк Теодор, Романишин Михайло.
В. 370. Матвійчук Петро.
В. 384. Жолнірчик Дмитро.
В. 385. Максимів Мартин.
В. 388. Заремба Петрунеля.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 20. Городницький Семко, Трендовацький Микола, Білоус Атаназій, Поглод Стефан.
В. 34. Панько Іван, Оберц Анна, Бандурський Іван, Безпалюк Микола.
В. 61. Кінаш Михайло.
В. 69. Малицький Михайло.
В. 70. Гоць Данило.
В. 81. Колодницький Теодор.
В. 85. Лотоцький Йосиф, Петрак Володимир, Лотоцька Марія.
В. 109. Тинжик Андрій, Скильчак Андрій.
В. 133. Петрик Іван.
В. 138. Шпак Петро.
В. 142. Наливайський Станислав.
В. 153. Гулій Михайло.
В. 182. Павлів Йосиф.
В. 191. о. Ялечко Йосиф.
В. 200. Теплий Василь, Теплий Евген, Теплий Каролина.
В. 248. Юзвяк Йосиф, Збірак Текля, Заплітний Павло.
В. 268. Пелех Мартин, Кобель Мик.
В. 316. Чорненький Микола.
В. 367. Хмиляк Матвій.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 33. Яніцка Текля.
В. 91. Грицик Теодор.
В. 94. Кричковський Павло.
В. 105. Міцак Дмитро.
В. 113. Філевич Михайло.
В. 133. Сайко Стефан.
В. 149. Дривецький Микола.
В. 159. Масляк Микола.
В. 170. Микула Іван, Махнич Семен, Долошицький Михайло, Кузьма Григорій, Сандович Дорка, Югас Лука, Сандович Андрій, Чомко Стефан, Жарський Іван, Сандович Кондрат.
В. 183. Яніцький Теодор.
В. 194. Марків Анастазія, Марків Семко.
В. 196. Лецин Василь.
В. 197. Береза Михайло.
В. 203. Свідерська Стефанія, Свідерський Теодор.
В. 204. Цимбаляк Василь.
В. 221. Питляр Олекса.
В. 242. Радковська Ева, Радковський Давид.
В. 259. Шкарабан Михайло.
В. 284. Іващук Дмитро.
В. 324. Чорний Теодор.
В. 347. Шимко Паська, Шимко Гринь.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ ЗА НЕПЛАЧЕННЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Новак Фемій.
В. 18. Башта Марія, Івах Теодор.
В. 33. Нусевич Анна.
В. 53. Панаший Матвій.
В. 55. Войович Володимир.
В. 57. Вівчар Марія, Вівчар Василь.
В. 61. Бобер Михайло, Ярчак Михайло, Монюк Григорій.
В. 63. Денько Юстина, Денько Андрій, Марків Павло.
В. 65. Крупа Агнешка, Шмайдій Мих.
В. 83. Лабяк Марія, Лабяк Михайло.
В. 95. Кобрин Михайло, Ковальчик Семен, Морикін Юлія, Морикін Мих.
В. 101. Мацевка Антін.
В. 102. Лешик Василь.
В. 103. Крук Стефан.
В. 117. Боднар Петро.
В. 119. Шибуляк Анна.
В. 126. Місевич Ілія.
В. 127. Кльован Іван.
В. 146. Берлядин Іван.
В. 155. Томаш Марія.
В. 160. Іваненько Пазя, Іваненько Андрій.
В. 164. Мурикін Ілія.
В. 168. Рій Петро.
В. 175. Підкович Микола.
В. 178. Баран Андрій, Кіт Михайло, Петрачкович Роман.
В. 183. Рашковецький Іван.
В. 201. Тенетило Роман.
В. 211. Голуд Анастазія, Голуд Ілько, Зелений Йосиф.
В. 217. Готра Кирило, Легкий Василь.
В. 220. Кульпа Микола.
В. 221. Хоптяк Теодор, Пилипів Микола, Олексій Іван.
В. 229. Шінорецький Лука.
В. 234. Горінь Йосиф, Концур Лев.
В. 235. Бобак Марія, Бобак Павло, Пеліяничко Михайло.
В. 237. Шуригайло Розалія, Шуригайло Михайло, Блюменкравц Л. Чеслав.
В. 241. Юзьва Павло.
В. 248. Трущак Панталеймон.
В. 249. Юрчак Антонина.
В. 255. Висоцький Яків.
В. 261. Остап Михайло.
В. 268. Баривка Петро, Орляк Михайло, Петришин Олекса.
В. 271. Жавка Катерина.
В. 273. Саганович Іван.
В. 281. Ніколишин Прокіп.
В. 284. Манек Іван, Венгер Іван, Вітвіцький Стефан.
В. 285. Філь Дмитро.
В. 291. Карасінський Михайло.
В. 321. Сербин Юстина.
В. 232. Баніт Марія.
В. 355. Шипа Олекса.
В. 384. Маньчик Петро.
В. 392. Буська Дан.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 20. Лецин Василь, Кулинич Марія, Кулинич Іван.
В. 28. Радковська Ева, Радковський Давид.
В. 44. о. Кушнір Лев.
В. 48. Просьь Володимир.
В. 61. Філевич Михайло.
В. 70 Сайко Стефан.
В. 91. Яницька Текля, Яницький Теодор.
В. 116. Морозко Іван.
В. 118. Цимбаляк Василь.
В. 158. Онуфрів Володимир.
В. 165. Лесняк Юрій.
В. 166. Клим Раймонд.
В. 168. Коритко Василь.
В. 174. Гуцалюк Михайло.
В. 175. Кульчицький Михайло.
В. 179. Турянська Марія, Турянський Петро.
В. 193. Ручинський Микола, Ручинський Стефан.
В. 231. Міцак Дмитро.
В. 276. Кляйн Іван.
В. 288. Свідерська Стефанія, Свідерський Теодор, Сурмай Лука.
В. 295. Борсук Йосиф.
В. 296. Лобур Софія, Лобур Іван.
В. 308. Іващук Дмитро.
В. 316. Архитко Павло.
В. 344. Марків Анастазія, Марків Семко.
В. 367. Дмитрів Яків.
В. 391. Сандович Кіндрат, Жарський Іван, Чомко Стефан, Сандович Андрій, Югас Лука, Сандович Дорка, Кузьма Григорій, Долошицький Мих., Махнич Семен, Микула Іван.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 5. Фітяк Михайло.
В. 7. Чаклош Михайло.
В. 63. Волошинович Іван.
В. 72. Руг Владислав.
В. 94. Ковальчук Дмитро.
В. 106. Вус Григорій.
В. 221. о. Стецюк Василь, Сеник Вас.
В. 255. Полута Леонтина.
В. 300. Клапач Онуфрій.

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З кінцем місяця вересня 1923 р. в У. Н. Союзі було повнолітних членів	13.896
В місяци жовтни 1923 р. принято нових	240
В місяци жовтни 1923 р. принято наново	33
В місяци жовтни 1923 р. принято з перест. листами	34
В місяци жовтни 1923 р. принято з інших кляс обезпечення	19
Разом	14.222
В місяци жовтни 1923 р. суспендовано	80
В місяци жовтни 1923 р. відійшли з перест. листами	46
В місяци падолисті 1923 р. відійшли до инших кляс обезп.	19
В місяци жовтни 1923 р. померли	10
Разом	155
З кінцем місяця жовтня 1923 р. в У. Н. Союзі було повнолітних членів	14.067

ЗІСТАВЛЕННЄ ПІСЛЯ І КЛЯС СУМ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

В класі D на $100	11
В класі А на $250	307
В класі АА на $500	4.410
В класі В на $750	557
В класі С на $1000	8.626
В класі ВВ на $1500	140
В класі СС на $2000	16
Разом	14.067

ЗІСТАВЛЕННЄ РЕКОРДУ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У.Н.СОЮЗА

З кінцем місяця вересня 1923 р. обезпечених дітей членів було	7.023
В місяци жовтни 1923 р. принято нових	168
В місяци жовтни 1923 р. принято наново	13
В місяци жовтни 1923 р. принято з пер. листами	2
Разом	7.206
В місяци жовтни 1923 р. суспендовано	23
В місяци жовтни 1923 р. відійшли з перест. листами	9
В місяци жовтни 1923 р. померло	3
Разом	35
З кінцем місяця жовтня 1923 р. обезпечених дітей в молодечім департаменті У. Н. Союза було	7.171

ЗІСТАВЛЕННЄ ЗАГАЛЬНЕ:

Повнолітних членів	14.067
Дітей членів	7.171
Разом всіх обезпечених в У. Н. Союзі	21.238

У В А Г А

котру кождий відділовий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї тісно застосуватися.

Так повнолітні як і молодечі члени У. Н. Союза, оголошені в рекордовім звіті за місяць жовтень 1923 р. як суспендовані або виключені за неплаченнє місячних вкладок чи з інших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і надальше бути членами У. Н. Союза, мусять зголоситися в протягу сего місяця (падол.) до своїх відділів і вписатися наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Єсли цего не зроблять до кінця міс. падолиста 1923, то в груднп 1923 року мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятте) наколи схотять бути дальше членами У. Н. Союза, подібно як кождий новий кандидат. Ці знов члени, так повнолітні як і молодечі, котрі в місяци жовтни 1923 р. взяли переступні листи а еще доси не зголосилися до іншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мусять це зробити в місяци падолисті 1923 р. бо на другий місяць, то є в грудни 1923 р. стратилиб всі членські права і моглиби бути приняті тільки на підставі нових аплікацій (просьб о принятте).

І. Киштелюк, гол. рек. секретар.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

CUNARD

ХОЧЕТЕ СПРОВАДИТИ РІДНИХ З УКРАЇНИ?

24.406

російських пасажирів приїде сюди в біжучому році. Кюнард Лінія має свої бюра в Харкові, Києві, Одесі і других містах Европи.

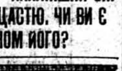
Всі пасажири Кюнард Лінії суть спроваджені на корабель обслугою компанії цілком безплатно. Лінія Кюнард помагає своїм пасажирам дістати пашпорти і віза.

Пасажирам Кюнард Лінії не треба чекати, позаяк кораблі компанії відізджають по кілька раз в тижни.

Шифкарти Лінії Кюнарда суть добрі для найскорійшої їзди у світі.

За інформаціями звертайтеся до корабельних агентів або до

CUNARD LINE
25 Broadway
New York

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Польський уряд заказав Українцям Східної Галичини мати свій університет та що Українці основали тайний університет, де всі українські студенти вчаться, котрі не хотять приняти польського горожанства а без чого львівський університет не може бути отвореним? Чи Ви знаєте, що коли курите турецкі цигаретки Мюред, Ви курите найліпший 100% чисто турецький тютюн?

Осип Назарук.

ЩО ТАКЕ ПАРТІЙНИЙ ПРОМОВЕЦЬ (БЕСІДНИК)?

(Продовження)

—o—

Дальша культура його як промовця повинна йти головно по тій пізнаній лінії можливости найкращого розвитку, бо тільки йдучи по тій лінії осягне найкращий розвиток. Розуміється, годі занедбувати такі вимоги, як знаннє й річевости. Все вище сказане можна взяти під одну вимогу, відому вже старо-грецьким реторам як найтяжшу — під гаслом: „Пізнай себе!"

II. Друга ґрупа вимог і всіх її комбінацій дасться зібрати під гаслом: „Пізнай тему!"

Може се буде богохульством супроти високого розуму Елинів, але я відважуся сказати: На мою думку друга ґрупа вимог ще тяжша ніж перша — бодай для українського промовця. Що так воно єсть, а не инакше, мусить мабуть вйзнати кожний, хто чув більшу скількість наших партійних промовців. Переважають між ними такі, що ідеальна держава будуччини повинна засуджувати злочинців замісць на тюрму — на вислухуваннє таких промовців. Се прямо психічні тортури, якими хоч сяк-так освічену людину можна буде відстрашити від усяких злочинств.

Щоби пізнати тему, на се партійному бесідникови треба мати не тільки загальну і спеціяльну освіту. Бо се необхідне кожній людині, яка навіть приватно хоче говорити на якусь тему. Промовець, та ще й партійний, має завданнє не тільки освітити дане питаннє і то освітити його також з певної точки погляду, але й змагати до того, щоб у слухачів виробити переконаннє, що дане питаннє мусить бути так а не інакше розвязане. Значить, він має творити певні заокруглені погляди, вирізьблені й викінчені так, щоби могли бути в пригідній хвилі навіть у практиці примінені. Бо партії се дивний твір з надзвичайно дивною пружимістю ідейних і орґанізаційних сил. Ніхто не може знати, ні предвидіти, які сили дана партія мати-ме незабаром. Ніхто не може предвидіти напевно, яку ролю може відіграти навіть невеличка партія в недалекій будуччині, коли обставини сприяти-муть тій партії. Нпр. хто міг перед пяти літами сказати, що мала большевицька фракція заволодіє найбільшою державою Европи і що перед її орґанізацією дрожати-муть наймогутнійші держави світа? Те, що на наших очах зробила дійсність з малою большевицькою ґрупою, може також на наших очах зробити з якою небудь иншою партією, коли так зложаться обставини й коли в тій партії знайдуться відповідні сили. Для того всякий публичний виступ кожного партійного промовця повинен бути міцно уґрунтований. А в тій цили необхідно знати докладно тему.

Я вже доволі підкреслював, що знаннє теми у промовця мусить бути специяльне. А тепер підкреслю якість сьої специяльности і способи, як до ньої доходити.

Якість сьої специяльности можна представити тільки комбінацією образовости.

Уявім собі доброго університетського професора, який спокійно читає лекцію про якусь тему. Річ ясна, що совісний професор совісно знає свою тему. Одначе його знаннє теми й знаннє теми у промовця так мусять ріжнитися між собою, як небо від землі. Значить — воно „иншострунне" у кожного з них. Не підлягає сумніву, що кожний промовець, отож і партійний, має в собі щось з професора. Але тільки поверховно. Бо в самій суті добрий партійний промовець має в своїх виступах як найменше „професорства".

Вже більший ніж професорства мусить партійний промовець мати в собі того, що має — учень, який сідає до іспиту. Він прямо мусить уявляти собі, які питання завдалаб йому публика, ріжноосвічена публика, — як би се були його екзамінанти. — Коли читач вдумається в значіннє сьої тези, над якою нема місця докладнійше розводитися, то розуміє, до якої міри партійний промовець повинен бути „дома" у своїй темі.

Але ся комбінація образовости ще далеко не віддає того, що треба сказати. Бо хоч перше завданнє партійного промовця полягає на яснім представленню теми, то се зівсім не являється його головним завданнєм. Воно полягає не на теоретичнім зясованню теми (яке, розуміється, теж потрібне), але на практичнім успіху, що так скажу, на певних, доцільних операціях в мозках публики. Се третя й найважнійша картина образової комбінації, потрібної до зясовання сьої точки нашої студії: промовець подібний у ній уже не до професора й до учня, який сидить чи стоїть перед великою комісією, тільки до делікатного лікаря-оператора: він бойовник зі скальпелем.

Заки скінчимо будувати сю образову комбінацію, вставимо один приклад теми: „Большевизм".

Скільки на сю тему партійних (і непартійних) промов доводиться чути тепер у нас! Мабуть не помилимося, коли скажемо, що на тисячу тих промов десять не являється пустомельством. Бо щоби знати сю тему, треба знати: I. 1. Теорію й історію соціялістичного руху взагалі. 2. Теорію й історію соціялістичного руху в Росії зокрема. 3. Спеціяльно треба знати російську революційну еміґрацію. 4. Росію, її суспільний, економічний і культурний стан і розвиток від вибуху війни. II. Коли говориться про большевизм на Україні, — треба знати рух на Україні й відносини на Україні та теорію і практику большевиків у відношенню до національних рухів взагалі. III. Треба знати безумовно й докладно історію Великої Революції у Франції, представлену так її прихильниками як і ворогами, як також історію революційних рухів взагалі (наприклад Спартакуса, Гуситизму, Ассасинів і и.). Бо не підлягає сумніву, що цілі фази розвитку большевизму, се немов живцем повторені картини. Хто того всего незнає, — той не має поняття про большевизм—і шкода часу слухати його. Хоч правдою єсть, що „нема нічого нового під сонцем", але неправдою є, немовби те, що виглядає зовсім подібним до того, що вже було, не ріжнилося засадничо від старого. Всяка анальоґія хосенна, але кожна кулява: в данім випадку — всі попередні революційні рухи (з одним-одиноким льокальним і дуже хвилевим виїмком) мали на меті зміну політичних і суспільних та релігійних взаємин, а не основну зміну, систематичну передуману. Такого руху, як большевизм, ще не було. Супроти того партійний промовець, який хоче тому рухові ставити гороскопи на будуче, а не тільки реферувати про нього (звичайно неправдиво) — мусить мати в собі також щось з провіденції й сентиментальности-поета. Значить — мусить уявляти собі (не фантизувати).

І се четверта частина образової комбінації вимог промовця. Що ся четверта частина зовсім не маловажна, побачимо в дальших частях сьої статті, в яких розбірати мемо суть трівкости найвизначнійших промовців. Сьої провіденції й синтетичности безумовно потреба до кожного висновку, навіть у математиці й геометрії. А щож доперва в політиці, де одна одиниця може мати більше значіння ніж тисячі одиниць, і де взагалі неможливо пристосувати одиниці до одиниць висшого й нисшого сорта, як вони посортовані в математиці.

Виходить, що вимоги до партійного промовця такі, що взагалі важко його виробити. Безперечно важко. Але зовсім не так як здається. Маємо на думці пересічно доброго промовця, супроти чого не розглядати-мемо докладнійші суті четвертої умовини вже тут. А три перші вимоги можна виробити у будучих наших промовців простим способом, який знали вже елинські ретори, — розуміесь — він тепер значно лекше дасться виконати й поширити.

Як відомо, старинні ретори вчилися вглиблювати в тему промови — на своїх воском покритих табличках. Річ ясна, що таких табличок чоловік не міг мати богато й що він уживав одної таблички до підготовки богатьох промов: опанувавши „шляґворти" одної теми які виписував собі на таблиці острим предметом, затирав опісля віск і приготовлявся до иншої теми. Ми маючи до ужитку папір, не потребуємо затирати того, що написали й можемо приготовання до кожної теми хоронити та доповняти. Таким чином опануємо богато тем так, як треба їх опанувати промовцеві — з фактами, з цитатами ріжних авторів, з цілим апаратом закидів, що виходять з дискусій і т. д. Се одинокий спосіб, як виховувати добрих і річевих партійних промовців, а не воднистих фразерів і балакунів.

III. Третя ґрупа вимог і всіх їхніх комбінацій дасться зібрати під надписом: „Пізнай публику!"

Як усі до тепер порушені вимоги у відношенню до наших партійних промовців викликають в обсерватора — переважно смуток, так ся ґрупа вимог і її комбінацій, чи радше комплікацій, викликає в обсерватора переважно веселість. Бистрому обсерваторови можу ручити, чим він схоче, що найкрасший річник найлучшого гумористичного журналу не викличе в нього такої щироз й глибокої веселости, як обсервація значної кількости наших партійних промовців, які промовляють до народа, не маючи поняття про сей народ, його життє, працю, потреби й психіку та підступаючи до того народа з чужими гаслами, неприготовленими до наших обставин теоріями і т. д., а навіть з чужими словами, яких народ абсолютно не розуміє. Під впливом таких „інтеліґентних" промовців виробляються промовці з народа, що мішають наприклад такі поняття як „ідеали" й „віктуали", „конституція" й „контрибуція" і т. д. не знаючи, розуміється значіння ні одного з тих слів, бо ніхто ніколи не пояснив їм сих слів, тільки впирав у їх память.

Мені самому в довголітній аґітаційній практиці доводилось нераз слухати на вічах „інтеліґентних" партійних промовців, які заможним селянам хотіли наприклад втовкмачити в голови гасло 8-годинного робочого дня — з таким успіхом: По промові такого пана виступав поважний селянин і, сплюнувши, починав так:

„То ті вчені знають своє, а ми своє. Я і мій наймит можемо в зимі нічого не робити. Але як пригріє Боже сонечко, як пічне сипатися колос пшенички на ниві, то вже, вибачте, пане: Хоч би ви які були вчені в своїх книжках, а я вас не послухаю. Бо не можу! І мій кум вас непослухає, ні мій сусід, — правда?"

З усіх боків гуде, що „правда" — починають сипатися дотепи, яркі, здорові, дійсно дотепні дотепи, які до щенту осмішують промовця, його партію й до певної міри утруднюють на будуче доступ інтеліґентному промовцеві до села взагалі.

Другий приклад: На Великій Україні довелося мені чути, як наш інтеліґент виступав між селянами проти царя (вже за революції), арґументуючи так, що цар був голова злодійської банди чиновників і т. и. Селяне мовчки слухали й, опісля обступили промовця тай почали:

„Та то правда, що й тоді крали".

„Але й правда, що тоді було що красти".

„Бо був 'хазяїн!" (господар).

„Тай придбав тільки, що й ви маєте що докрадати!"

„До якогось часу!.." і т. д.

Річ ясна, що така аґітація, ведена без знання обставин і публики, викликає наслідки, якраз противні тим, яких хоче промовець.

Супроти того промовець не повинен ніколи починати на свіжім для нього терені промови, не поговоривши наперед з людьми й не довідавшися від них у приватних розмовах що їм найбільше долягає. Від того й треба чинати розмову. Тоді публика відразу настроїться прихильно до промовця й звичайно вибачає йому навіть грубші промахи в дальшій промові.

(Далі буде).

French Line

ПОСПІШНА ЇЗДА НА І З УКРАЇНИ

Chicago	Nov. 17
Rochambeau	Nov. 24
La Savoie	Dec. 1

По всі дальші інформації голоситься до місцевого агента Француської Лінії або офісу компанії
19 STATE ST., NEW YORK CITY

Нова книжка.

ЖИДИ І НАРОДНЄ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

Написав Михайло Тимофіїв.

Книжка обіймає 66 сторін 8-ки, видана у Відні, накладом видавництва Йоганбор. Ціна 40 центів, з пересилкою 45 центів.

Можна дістати в книгарні „Свободи".

ФАРМИ!

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

Фарма 225 акрів, 100 акрів чистої чорної землі, сад з 700 овочевих дерев, яблок і грушки, 150 старих овочевих дерев, сливки і грушки, дім з 16 кімнат разом з умебльованнєм, 6 других забудовань, 3 милі від великого міста, миля і пів від місточка, школа 7 блоків від фарми, 18 дійних коров, 6 дворічних тільних ялівок; $350 місячного доходу за молоко, 2 молоді коні, автомобіль, фармерська машинерія і тульца, 83 курей, 250 бушлів корни, 100 бушлів бульби, 160 бушлів яблок, 10 бочок сайди, 2 бочки вина, бочка капусти, бочка огірків, бочка томейтів; на $100 „джелі" в слоїках. Ціна $8.500, готівкою $2.500, решта на легкі сплати: **F. FILANOWSKY, 103½ St. Marks Pl., E. 8th St., New York, N.Y.**

ПРОДАЄСЯ ГАРНА ФАРМА 175 акрів, половина орної землі, решта пасовиско і будівничий ліс, дім 10 кімнат, 5 других забудовань, ріка, 20 коров, 3 коні, 400 курий, гуси, безроги, 400 бушлів картофлі, 500 кукурузи, вся потрібна машинерія на великій фармі, 1 миля до більшого міста. Ціна $6.700, готівкою $2.500, решта на легкі сплати. 61-66

P. OWDY,
194 Avenue A, близько 12 улиці, New York City

ПО ПРИЧИНІ СТАРОСТИ продається гарна фарма 150 акрів, 100 акрів під управу, решта пасовиско і будівничий ліс, ріка, гарний сад, гарний дім 12 кімнат, парове огріття, горяча вода, електрика та богато других забудовань, 25 коров, 3 коні, 300 курий, 5 безрог, вся потрібна машинерія, на цементовій дорозі, 1 миля до міста. Ціна $9500, готівкою $4.000. 61-66

M. PISARKO,
430 E. 5th Street, New York City

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ОГОЛОШЕННЯ

Потрібно майстра Українця і хлопчих навчитися роботи на машинах. Робота чиста і легонька, в Українській Спілці, інкорпорованій в стейті Ню Джерзи. Першеньство мають ті, що хотять зістати в Українській Спілці удільовцями. писати до фабрики. **New Jersey Musical Rocking Chair Co., Inc., 24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.** Особисто голоситись: **30 E. 7th St., 1st floor, New York City, до Антона Жубрида.** 63-65

СУШЕНІ ГРИБИ

тогорічні з краю. 5 фунтів 6.00 дол., 10 фунтів 11 долярів. Оплачуємо пересилку. 65-

CARPATIAN MUSHROOM CO.,
130 East 7th St., New York City

SINGER-А МАШИНИ ДО ШИТТЯ

можете дістати від $6 і висше при 50 центових тижневих сплатах. Міняємо машини і приймаємо всякі направки. Маємо також уживані машини. Отворено вечером.

M. LEVITZKY, 1231—1st Avenue, New York City, між 66. а 67. ул.
Телефон Rhinelander 9760

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

Лікарська канцелярія українського

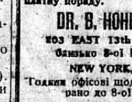
ДОКТОРА К. БІЛИКА

при співучасти лікарів спеціялістів, що недавно прибули з краю
91 ST. MARK'S PLACE
(8-ма улиця, коло 1-ої Евні)
Урядові години: від 12. до 2. і від 6. до 8. веч. Телефон: Dry Dock 5143

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 2-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД ПІРЯ

в Північній Америці. Маємо в нашім складі піря власного виробу, а не залежане зі складів. Піра скубане ціле і мох; на жадання вишлемо пробки. Товар висилаємо до всіх стейтів в Америці експресом. Пишіть по українськи до фірми на адресу: **ALBERT STETZ, 138 Passaic Street, Passaic, N. J.**

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Для Народних Домів, читалень як також і приватних хат.

ВЕЛИКИЙ КОЛЬОРОВИЙ ОБРАЗ 28x22 ЦАЛІВ

БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ 1651 Р.

репродукція славного маляра Івасюка.

ЦІНА $2.00.

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.